

Szikra Sándor alapító, örökös tag

Hozzáadta: Dr. Aggod József
2011. May 22. Sunday 16:21

Az „Élő tanúk” sorozatában bemutatjuk Szikra Sándort, aki nehéz döntések között is ember tudott maradni.

Ezt emeltem ki Szikra Sándor életének tanulságaként, amikor Tóth Miklóssal együtt felkerestük őt otthonában. Betegen is fogadott bennünket, nagyon is egészséges gondolataival.

Szikra Sándort büszkén így szoktam bemutatni: Társaságunk egyik legidősebb tagja, idősebb az októberi forradalomnál. (1917. szeptember 4-én született.) Most hozzátehetném: Ő az is, aki a mostani május elsején a zuhogó esőben is ott volt a Ligeti Baloldalon társaságunk asztalánál.

Életének egy fontos szakaszáról – a felszabadulás előtti mozgalmi tevékenységéről, az illegalitásban töltött időkről – Bokor Péter már készített vele egy több mint 2 órás riportot. Ezt mi is nagy becsben tartjuk, az ebben foglaltakat most nem ismétljük meg. Számomra a mozgalomtörténeti értékekkel együtt ennek hallgatása közben is kiemelkedett az EMBER. Az ember, aki inkább tompítja, mint fényezi tettei értékét. (Többek között Ságvári Endrével személyes harcostársi kapcsolata volt.) Az ember, aki nem titkolja szenvedéseit a nehéz helyzetekben. (Valami nagyon őszinte keserű humorérzékére is utal, ahogy elmondja: kínvallatása során azért imádkozott, hogy bárcsak ájulna el. Nem sikerült, de amikor végre abbahagyták a kínzást, elájult.)

Az ember, aki rajongásig szerette családját. Még most is átérezzük fájdalmát, amikor szülei, bátyja elvesztéséről beszél. Mintha tegnap történt volna utolsó találkozása velük. (Tóth Miklós is meghatódott, amikor felvételeket készített a féltve őrzött, nagy becsben tartott családi emlékekről.)

Az élet nagyon sokszor állította nehéz választások elé. 15 évesen szülei ellenkezése ellenére Debrecenből nekivágott egy mozgalmi kirándulásnak. Vonzották az ismeretlen tájak, folyók, a baráti közösség és a kislány is…

Az ember van előttünk, akinek természetes érzéke van a szép iránt. (Valakiről megjegyzi mozgalmi portréfilmjében: „az ifjúsági csoport legszebb lánya volt….”)

1939-ben „Horthy Miklós legszebb katonája” lett 1940-ig, majd 1941 őszéig munkaszolgálatos. Katonaként teljes menett felszereléssel (ez akkor 35 kg súlyt jelentett) gyalogosan kereste fel „édes Erdélyt”. Közben bal bakancsának sarka leesett, ezt azonban feljebbvalói nem akceptálták.

Nagyváradon eljutott távoli rokonukhoz, Katz Mártonékhoz. Itt Borbála, - Biri - szerelmes lett bele, s ez részéről évekig tartott. Jellemző életrealitására: amikor a háború és a mozgalom elsodorta őket egymástól, ő sajátos megoldást választott találkozásukhoz. Hosszas töprengés után az akkori Friss Újságban hirdetést adott fel a következő szöveggel: „Sanyi keresi Birit. A suszternál találkozunk.” 1948-ig éltek együtt, ez után Biri Izraelbe került.

A legalitás évei után, a felszabadulást követően különböző fontos beosztásokban dolgozott. 1945-ben a MADISZ országos titkára, majd a választásokon Budapest VII. kerületének instruktora. 1946-49-ben Veszprém és Sopron megye instruktora, a falujárás országos szervezője, majd a párt Központi Vezetősége Párt és Tömegszervezeti Osztályának (PTO) helyettes vezetője,

Szikra elvtárs elfogadta, hogy mi elsősorban mozgalmi tevékenységének emberi vonatkozásairól kérdezzük.

Feleségével, Lőrinczy Augusztával - 1993-ban bekövetkezett haláláig – együtt éltek mozgalmas életüket. Felesége egy ideig Rákosi Mátyás titkárnőjeként dolgozott.

Szikra elvtárs sok érdekes epizódot elevenített fel életükből. Ma már szinte felfoghatatlan, amit lengyelországi üdüléséről mond. Akkor ugyanis az volt a pártbeli szokás, hogy ilyen helyre a feleséget nem lehetett magukkal vinni: Indokolás: akkor ez nem „üdülés”…

Külön elbeszélést érdemelne annak megörökítése, hogy mit élt át 1949-53 között a Baranya megyei párttitkárként. Tudjuk, hogy ez a hely igen közel volt a „titoista” Jugoszláviához. Már sokat mond az a tény is, hogy ő ebben a funkcióban Aczél Györgyöt követte, annak letartóztatása után.

Eleinte nem értették, miért akarnak rájuk erőszakolni cselédlányt. Később megértették: valakiknek fontos volt, hogy ne maradjanak magukra, hogy figyelemmel kísérjék őket.

Hogy ezekben a nehéz és bonyolult időkben milyen emberséggel állt helyt, erről társaságunk egy másik tagja – saját ottani kálváriájának tapasztalatai alapján – számolt be könyvében. (Szögi József: Naplóm a tanúm)

Leváltása után a párt káderosztályán kérdezték tőle, hogy mi a szakmája. Mondta, hogy lakatos. (1936-ban, Debrecenben lett lakatosinas, majd Brünmben a Deutsche Technische Hochschule hallgatója is volt. Később is több ízben dolgozott autószerelő lakatosműhelyben.) Abban az időben az volt a szokás, hogy oda kellett menni, ahová a párt állítja. Így került Kossa István miniszter elé, aki azt mondta neki, „ha lakatos vagy, legyél termelési főosztályvezető.” Hiába szabadkozott, hogy nem ért hozzá, a miniszter elintézte azzal, „majd segítünk”. (Jellemző, hogy amikor a miniszter meg akarta neki mutatni, hogy hol van az a főosztály, ő maga nem találta meg.)

Szikra Sándor úgy érezte, hogy minél előbb meg kell szereznie az ehhez szükséges szakmai ismereteket. 1956-ra mérnöki képesítést szerzett a Műszaki Egyetemen.

A történelem és a párt azonban megint közbeszólt. 1956-ban a párt újjáépítésében volt rá szükség.

Majd Marosán György magához hívatta és azt mondta, hogy most pedig külkereskedőnek kell lennie. Hiába szabadkozott, hogy végre mérnök lett. Húsz évig – 1977-ben történt nyugdíjazásáig – külkereskedelmi beosztásokban dolgozott. Külön regényt lehetne írni arról, hogy Szíriában vagy Irakban a duzzasztógát építésénél és más területeken milyen élethelyzetekben, milyen feladatokat kellett megoldani.

Fájdalmas számára, hogy több nyelven beszélő lányukat a MALÉV – néhány hónappal a nyugdíj-korhatár elérése előtt – elbocsátotta. (Lánya és unokája fényképe.)

Szikra Sándor ma is köztünk él, velünk van társaságunk és több más szervezet hétköznapijaiban. Egyéniségétől nagyon távol áll a mindenkinél mindent jobban tudó „hős” szerepe. Tettei magukért beszélnek. Embert próbáló bonyolult történelmi események részese, élő tanúja ő. A szerény, gondolkodó, mások véleményére adó embert tisztelhetjük, tiszteljük benne.

El ne felejtsek még valamit: társaságunk sok, nálánál jóval fiatalabb tagja megirigyelhetné azt a hozzáértő aktivitást, amiről a számítógépek hasznosításának világában tanúskodik.

(A fotókat Dr. Tóth Miklós készítette, mint ahogy ő lesz az operatőre a Szikra elvtárral készítendő DVD-nek is.)

95. születésnapján az alábbi levéllel köszöntöttük Szikra Sándort:

Kedves Szikra Sándor elvtárs!

A Május Elseje Társaság nevében nagy tisztelettel köszöntünk

95. születésnapodon.

Személyedben 20. századi történelmünk élő tanúját, a faszizmus ellen, a demokráciáért, a szocializmusért vívott harc bátor, tevékeny részesét tiszteljük. Külön is nagyra értékeljük, hogy vezető politikai funkcióidban akkor is emberséges maradtál, amikor sokan a néptől kapott hatalommal visszaélve embertelenül viselkedtek.

Sokszor csodálattal látjuk, hogy fiatalos helytállással ma is ott vagy a rendezvényeken azok között, akik az igazságtalanságok ellen emelik fel szavukat.

Amikor társaságunkban hallgatunk téged gondolataidból, szavaidból nem a sokaknál megszokott kioktatás, hanem a természetes szerénység, mások véleményének tisztelete sugárzik. Életedből mai mozgalmi magatartásodból

mindannyian sokat tanulhatunk.

Kívánjuk, hogy még sok éven át munkálkodjál jó egészségben közös ügyünk sikeréért!

Budapest, 2012. szeptember 4.

Szebeni András

főtitkár

Dr. Aggod József

elnök

2015 őszén a MEASZ tiszletbeli elnökének megválasztotta a 70 éve MEASZ tag Szikra Sándort.

2017. augusztus 23-án, néhány nappal 100. születésnapja előtt elhunyt. Búcsúztatása: 2017. szeptember 21-én, csütörtökön, 11:15 órakor a Farkasréti temető Makovecz termében lesz.